

На нашу думку, основною проблемою у існуванні цієї угоди, є не правильне розуміння її правової природи та її визначення.

Витоки системи такого виду угод, як угода про визнання винуватості, йдуть ще з англо-саксонської юриспруденції, де цей інститут з'явився ще на початку XIX століття і має 150 річну практику (Головко Л. В. Альтернативи уголовному преследованию в современном праве / Головко Л. В. – СПб, 2002. – С.152-153).

Більш загально цей термін відомий як *pleabargaining* у Сполучених Штатах, в Англії використовується таке поняття, як *qualityplea*. Угода про визнання винуватості (з англійської – *pleabargain*) – це угода, що укладається між обвинуваченим і державним обвинувачем, як правило, з ініціативи останнього, про те, що обвинувачений визнає себе винним у вчиненні менш серйозного злочину, ніж той, який йому початково інкримінується, в обмін на більш м'яке покарання або на зняття з нього інших обвинувачень (Садова Т. Угода про визнання вини – американський досвід і перспективи запровадження в Україні // Підприємництво, господарство і право. – 2011. – № 2. – С.147-149).

Багато українських авторів для визначення *pleabargaining* використовують українську назву – «угода про визнання вини» або «судовий компроміс», що не зовсім точно відповідає природі самого інституту, а також спричиняє певну плутанину з тлумаченням цього феномену. Неможливо не погодитися з П. В. Пушкарем, який вважає, що найкраще відображає саме існування цієї процедури визначення використане в Рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам «Щодо спрощення кримінального правосуддя» № 6R (87) 18. У п.7 ч.ІІІ використовується назва «процедура клопотання обвинуваченого-підсудного про визнання вини».

Деякі вчені розуміють угоду, як документ у розумінні угоди цивільно-правового характеру, але це є невірним, оскільки ця угода не є обов'язковою для суду. Також невірним є розуміння угоди про визнання винуватості, тільки як процедури, де існує клопотання підозрюваного чи обвинуваченого про визнання винуватості у вчиненні менш тяжкого злочину, бо дана процедура стосується не лише вирішенні питання щодо винуватості особи, але ще й фактів, обставин провадження, які не будуть оспороватися сторонами, та ще й виду покарання до обвинуваченого. Невірним є розуміння угоди про визнання винуватості як акту примирення, оскільки ця угода не примирює сторони, а є дієвим механізмом у більш швидкому вирішенні провадження. Дана угода здійснюється у рамках публічного права, де прокурор представляє публічні інтереси, а не інтереси конкретного потерпілого. Як регламентовано у ст.469 ч.4. КПК України, укладення угоди про визнання винуватості у кримінальному провадженні в якому бере участь потерпілий не допускається.

Невірним висловлюванням деяких вчених є також розуміння даної угоди, як «делка с правосудием», тому що під правосуддям розуміється

діяльність органів судової влади (суду та судді) з розгляду та вирішення цивільних, кримінальних та інших справ. Метою так званої «делка с правосудием» – є в першу чергу боротьба з організованими формами злочинності. У даному випадку угоду про визнання винуватості укладають сторона захисту і сторона обвинувачення у лиці прокурора, суд лише перевіряє та констатує факт угоди.

Виходячи з вище зазначеного, необхідно зробити висновок щодо визначення цієї угоди, то на нашу думку це «процес (процедура) подання клопотання підозрюваного чи обвинуваченого про визнання винуватості», що включає у себе:

- по-перше, ініціювання та укладання укладення угоди про визнання винуватості (угода-це взаємно вольовий вчинок, який тягне за собою певні блага для двох сторін угоди, а також з моменту підпису угоди, підозрюваний чи обвинувачений відмовляється від свого конституційного права на належну судову процедуру, внаслідок чого спрощує процедуру винесення обвинувального акту);

- по-друге, затвердження або відмова в затвердженні даної угоди у підготовчому судовому засіданні (якщо ініціатива була на стадії досудового провадження);

- по-третє, вирішення провадження у суді із затвердженою угодою про визнання винуватості із застосуванням спрощеної та скороченої процедури судового розгляду (суд перевіряє добровільність укладення угоди та відповідність її закону).

- і останнє, винесення вироку із призначенням узгодженої міри покарання.

Марущак О. А.

*Чернігівський державний технологічний університет,
асистент кафедри історії та теорії держави і права,
конституційного та адміністративного права*

ЩОДО ПИТАННЯ ПРО ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ДОПИТУ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ УХИЛЕННЯ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ

Ухилення від сплати податків особливе кримінальне правопорушення. Специфіка складу злочину, складність механізму його вчинення визначає і особливості досудового розслідування даної категорії справ, яке характеризується труднощами стосовно збору первинних матеріалів і процесу доказування. Процес діяльності суб'єктів даного злочину знаходить відображення у відповідних документах, але згідно з чинним податковим законодавством виявити ухилення від сплати податків можна лише через деякий час після його вчинення. Протягом цього строку документи можуть бути знищені, свідки багато забудуть тощо. Саме тому, найбільш поширеними документами, що містять доказову інформацію є ті, які скла-

даються за результатами допиту. За допомогою допитів майже у кожній справі збирається необхідна кількість доказів, і разом з іншими доказами, дозволяє вирішити завдання кримінального провадження.

Як спосіб отримання показань особи, яка володіє відомостями, що цінклять слідство, допит є однією з найскладніших слідчих дій, яка вимагає від слідчого високої професійної майстерності (Весельський В. К. Сучасні проблеми допиту (процесуальні, організаційні і тактичні аспекти): Монографія. – Київ: НВТ «Правник» – НАВСУ, 1999. – с. 6). Слушно зазначив Р. С. Белкін, що теоретична концепція допиту складається з трьох складових: правової, психологічної і тактичної. Вихідні положення тактики допиту базуються на процесуальній процедурі допиту, ситуації розслідування, у якій здійснюється допит, характеристики особистості допитуваного, відносини до події яка відбулась, прогнозованої лінії поведінки на допиті (Белкін Р. С. Очерки криминалистической тактики. – Волгоград. 1993. – с. 159).

Саме тому, найважливішою тактичною особливістю проведення допиту при розслідуванні ухилення від сплати податків є його підготовка яка має бути дуже якісною, тому що правильна та ретельна підготовка забезпечить ефективність розслідування. Специфічність складу злочину, складність механізму вчинення ухилень від сплати податків визначає особливості в застосуванні тактичних прийомів і в цілому – тактики допиту (Лисенко В. В., Задорожний О.С. Вирішення проблемних ситуацій допиту головного бухгалтера (керівника підприємства) у справах про ухилення від сплати податків // Форум права. – 2007. – № 2. – С.113-119).

З метою підвищення ефективності допиту підозрюваного, обвинуваченого і отримання нових доказів у справах про ухилення від сплати податків, доцільним є пред'явлення підозрюваному, обвинуваченому документів, що викривають провину (висновків експерта, речових доказів тощо). Це дозволить отримати достатньо конкретні свідчення, допоможе допитуваному згадати обставини, які стосуються справи.

Важливим та складним моментом для слідчого при розслідуванні ухилення від сплати податків, і особливо при підготовці до допиту, є визначення правильного кола осіб, які б підлягали допиту. Також необхідно правильно визначити осіб які б могли бути корисними для слідства, володіти даними про фінансову та господарську діяльність підприємства, яких в свою чергу необхідно допитати в якості свідків, слідчому необхідно застосовувати весь свій професійний потенціал, знання та досвід, щоб забезпечити основні завдання кримінального провадження.

Підозрюваними, а в подальшому і обвинуваченими у справах даної категорії завжди являється керівник підприємства, як найбільш зацікавлена особа, та його підлеглі, від яких безпосередньо залежать виплати до державного бюджету та цільових фондів, особи які можуть проводити фінансові операції, це, в свою чергу, можуть бути перші заступники керівника, головний бухгалтер.

Не існує однозначної думки, щодо осіб які є свідками у справах даної категорії, адже це залежить від конкретних обставин справи, специфіки діяльності даного підприємства. В якості свідків при розслідуванні податкових злочинів найчастіше допитуються:

– співробітники податкової міліції, які виявили порушення податкового законодавства, співробітники податкових інспекцій які проводили перевірки даного підприємства;

– працівники підприємства які мають відношення до фінансово-господарських операцій, формують базу оподаткування, а це, в свою чергу, працівники бухгалтерії, юристи підприємства, спеціалісти різних відділів.

– представники підприємств-контрагентів, які мають договори та ділові відносини з підприємством-порушником податкового законодавства.

Теоретично свідками по даних справах можуть бути всі працівники підприємства.

Отже, однією з найбільш важливих та інформативних слідчих дій при розслідуванні ухилення від сплати податків є допит. При підготовці до допиту та проведення даної слідчої дії у справах про ухилення від сплати податків необхідно: ретельно вивчити матеріали кримінальної справи, а також, документи, що викривають провину (насамперед, бухгалтерські), з метою найбільш ефективного їх використання при пред'явленні на допиті та визначитися з колом осіб, які б підлягали допиту. Перелік питань має узгоджуватися із основними вимогами, що висуваються до постановки питань допитуваному, водночас, відповідати інтересам кримінального провадження. Залучення фахівця до участі у даній слідчій дії, на нашу думку, є обов'язковим, оскільки з його допомогою можна більш грамотно і деталізовано формулювати запитання допитуваним. Вважаємо, що у разі участі в допиті фахівця ймовірність отримати повні, аргументовані і чітко сформульовані свідчення набагато вище ніж за його відсутності.

Попович О. В.

Національна академія прокуратури України, здобувач

ПРИВАТНА ОСОБА ЯК СУБ'ЄКТ ПРОЦЕСУАЛЬНОГО КЕРІВНИЦТВА ДОСУДОВИМ РОЗСЛІДУВАННЯМ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ АНГЛІЇ

Процесуальне керівництво досудовим розслідуванням є новим інститутом у реформованому кримінальному судочинстві України. Однак обґрунтування доцільності запровадження цього інституту під час досудового розслідування в нашій країні буде можливим також і через дослідження його ознак в кримінальному процесі інших держав, а особливо Англії, як однієї із країн, що є прихильником збереження власних традицій, в тому числі і тих, що стосуються кримінального правосуддя. При цьому обґрунтувавши висновок про те, що у Англії досудовим роз-